

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1030

Vragen van de leden **Van der Burg** en **Van Campen** (beiden VVD) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *het bericht «Moldavië kondigt noodtoestand af vanwege wegvallen Russisch gas»* (ingezonden 16 december 2024).

Antwoord van Minister **Veldkamp** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 14 januari 2025).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Moldavië kondigt noodtoestand af vanwege wegvallen Russisch gas»?¹

Antwoord 1

Ja, daar ben ik mee bekend.

Vraag 2

Hoe duidt u het afkondigen van de noodtoestand in Moldavië door de Moldavische regering?

Antwoord 2

Het afkondigen van de noodtoestand van Moldavië is de reactie van de Moldavische regering op het stopzetten van Russische gasleveranties na het aflopen van het transitcontract met Oekraïne op 31 december 2024. De noodtoestand stelt de Moldavische regering in staat bijzondere maatregelen te nemen om te kunnen blijven voorzien in levering van elektriciteit en aardgas, en het risico van een economische en humanitaire crisis te mitigeren. Bijvoorbeeld door het ondersteunen van leveranciers en systeem-beheerders bij het kopen, vervoeren en distribueren van elektriciteit en aardgas, alsmede de meest kwetsbare mensen van de Moldavische bevolking extra financiële ondersteuning te geven.

Vraag 3

Denkt u dat het uitroepen van de noodtoestand in Moldavië een verder destabiliserende werking kan hebben in Moldavië?

¹ NOS, 13 december 2024, «Moldavië kondigt noodtoestand af vanwege wegvallen Russisch gas» (<https://nos.nl/artikel/2548118-moldavie-kondigt-noodtoestand-af-vanwege-wegvallen-russisch-gas>)

Antwoord 3

De afkondiging van de noodtoestand werd voorgesteld door de regering op basis van het rapport van de Commissie voor Noodsituaties van Moldavië, waarin werd gesteld dat het dreigende energietekort de veiligheid van Moldavië ondermijnt. De noodtoestand draagt bij aan het mitigeren van de destabiliserende gevolgen als gevolg van de energiecrisis. Het voorstel tot het besluit om een noodtoestand af te kondigen is op 13 december 2024 met een meerderheid aangenomen door het parlement.

Vraag 4

Hoe beoordeelt u de rol van Rusland bij het laten stopzetten van het gas aan Moldavië?

Antwoord 4

Gazprom, voor het overgrote deel in handen van de Russische overheid, heeft een contractuele verplichting gas te leveren tot medio 2026 en is daarbij ook verantwoordelijk voor het regelen van de transit naar Moldavië. Het transitcontract via Oekraïne is afgelopen maar er zijn alternatieven zoals Turkstream. Het door Gazprom stopzetten van gasleveranties is kwalijk en werkt destabiliserend in de regio. Voor nu wordt voornamelijk de bevolking getroffen in de door Rusland gecontroleerde regio Transnistrië: fabrieken staan er stil en huishoudens hebben problemen met verwarming en elektriciteit. In de Republiek Moldavië verdubbelden energieprijzen als gevolg van het besluit tot stopzetting, ondanks de maatregelen die de Moldavische regering heeft genomen in de aanloop hiernaar toe, zoals het aanhouden van extra gasreserves. Zoals bekend vinden in 2025 parlementsverkiezingen plaats in Moldavië.

Gazprom wil dat Moldavië eerst voldoet aan een vermeende schuld van 709 miljoen euro aan achterstallige betalingen. Gazprom heeft aangegeven geen gas te leveren via alternatieve routes zolang deze vermeende schuld nog openstaat. Moldavië heeft een audit laten uitvoeren door onafhankelijke Europese auditbureaus, waaruit blijkt dat de daadwerkelijke openstaande schuld maar 8,6 miljoen euro betreft.

Vraag 5

Welke maatregelen kunt u nemen om Moldavië te steunen op het gebied van energiezekerheid?

Antwoord 5

Nederland beziet momenteel in EU verband op welke manier het Moldavië extra kan ondersteunen op korte termijn.

Vraag 6

Hoe kunt u Moldavië ondersteunen om op termijn minder afhankelijk te zijn van Russisch gas?

Antwoord 6

Rusland poogt al langere tijd Moldavië te controleren door middel van energie. Nederland heeft in 2021 een Nederlandse gasexpert gefinancierd die Moldavië heeft geholpen bij het afbouwen van energieafhankelijkheid van Rusland. De EU, EBRD en EIB financieren – mede naar aanleiding van diens aanbevelingen – nieuwe koppelingen aan het Europese elektriciteitsnetwerk. De eerste van drie geplande nieuwe interconnectors komt eind 2025 gereed. In voorgaande jaren financierde de EBRD en de EIB ook een gas-interconnector tussen Moldavië en Roemenië, en opende de EBRD een doorlopende lening voor de aankoop van gas door Moldavië. Nederland levert technische assistentie (2022 t/m 2026, EUR 900.000) om Moldavië te ondersteunen bij energie-efficiëntie en de ontwikkeling van duurzame energie.

Vraag 7

Hoe zet u zich vanuit Nederland, de Europese Unie (EU) en met bondgenoten in om Moldavië verder te ondersteunen om destabilisering vanuit Rusland tegen te gaan?

Antwoord 7

Samen met bondgenoten en partners steunt Nederland Moldavië in het versterken van zijn weerbaarheid. In 2023 opende Nederland een ambassade in Chisinau met als één van de speerpunten het versterken van de weerbaarheid van de rechtstaat en de weerstand tegen hybride dreigingen, met name op cybergebied. Zo steunt Nederland ook instanties die de verspreiding van desinformatie tegengaan. Via de EU Partnership Mission Moldova (EUPM) ondersteunt Nederland het Moldavische cyberagentschap, dat een cruciale rol speelde in het versterken van de weerbaarheid tegen cyberaanvallen in aanloop naar de presidentiële verkiezingen. In april vorig jaar tekende Nederland een intentieverklaring met Moldavië om de samenwerking op het gebied van defensie te intensiveren. De Europese Commissie heeft in december een Groeiplan gepresenteerd dat beoogt de economie van Moldavië te stimuleren en te diversifiëren richting Europese markten.